

Klima- og miljødepartementet (KLD)
postmottak@kld.dep.no
Oslo. 15.09.20

Innspill til nasjonal strategi for sirkulærøkonomi

Elektroforeningen (EFO) viser til Regjeringens nettside hvor det inviteres til å komme med skriftlige innspill til potensialstudie og kunnskapsgrunnlag som er tatt frem av Deloitte

Om EFO

Elektroforeningen (EFO) er en uavhengig bransjeforening for grossister, produsenter og importører i den elektrotekniske bransje. Våre 145 medlemsbedrifter produserer og leverer alt fra lyspærer og stikkontakter til avanserte styringssystemer, nordsjøkabler og anlegg for landstrøm. De omsetter for i overkant av 55 milliarder kroner årlig, og sysselsetter ca 13.000 personer.

Overordnet vurdering: Bra grunnlag, men med fare for at vi ikke kommer oss ut av avfallsøkonomien

Kunnskapsgrunnlaget gir et godt bilde av status og det potensiale og de barrierer vi finner i dagens sektor og bransjestruktur. Naturlig nok løfter man da også frem de sektorer/bransjer som har størst potensiale og viser til de tiltak og endringer som må til for at de skal lykkes. Det er også i tråd med det mandat og den bestilling som ligger til grunn for arbeidet.

Vår bekymring er at vi gjennom så sterkt fokus på etablerte strukturer overser det potensiale som ligger i det som ennå ikke kan plasseres i en bransje eller sektor. Erfaringene fra EUs arbeid med New Green Deal viser at det er behov for å utfordre de etablerte strukturene, bransjene og systemene for å få tak i det virkelige potensialet. Her har også EU tatt konsekvensene av dette da de i sitt program legger opp til en betydelig systemomlegging til en reell sirkulær økonomi.

Ved forrige korsvei, juni 2017, da *Meld. St. 45 (2016–2017) Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi* lagt frem gikk kritikken ut på at meldingen i liten grad tok innover seg sirkulærøkonomien. Hovedfokus var på avfallsøkonomi som er en konsekvens av en lineær økonomi. Siden den gang har det vært en økende bevissthet omkring både likheter og forskjeller mellom lineær og sirkulær økonomi, men vi har fortsatt et stykke igjen før vi er på samme nivå som våre naboland og EU for øvrig. Det er positivt at kunnskapsgrunnlaget peker på et fortsatt behov for kompetanseløft for å lukke dette gapet, men vi er bekymret for at det videre arbeidet vil ha hovedfokus på de områder vi allerede er dyktige på – håndtering, resirkulering, forbrenning og deponi av avfallsstrømmer fra etablerte sektorer og industrier.

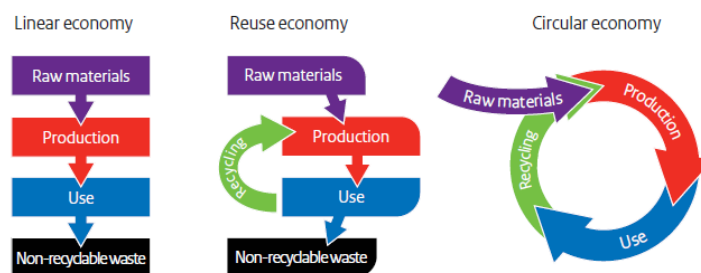
Vi anbefaler at det settes enda større fokus på transformasjon til en reell helhetlig sirkulær økonomi som også bidrar til grønn vekst.

Her går ikke råvarer ut av verdikjeden, men gjenvinnes i verdisykluser eller nye anvendelses-områder. Det bidrar til redusert utslipp av klimagasser, gjenoppretter balanse med naturens økologi og bidrar til bærekraftig konkurransekraft.

En *lineær* økonomi som resirkulerer en del råvarer, men der de fleste aktører ikke endrer seg, er en gjenvinningsøkonomi. Det er beskrivende for en del av norsk økonomi nå.

En helhetlig *sirkulær* økonomi utvikles gradvis over tid ved at bedrifter i og på tvers av alle sektorer utvikler nye forretningsmodeller der avfall nesten elimineres parallelt med ny og grønn verdiskaping.

Sirkulær økonomi fordrer nye måter å utvikle verdiskaping på, drevet frem av innovasjon i bedriftene, inkludert hvordan betjene sine kunder. I stedet for å eie, kan det for mange bli aktuelt å leie.

<https://www.government.nl/documents/policy-notes/2016/09/14/a-circular-economy-in-the-netherlands-by-2050>

Figuren over illustrerer de tre hovedinnretningene av økonomien. Den er hentet fra den nederlandske regjeringens plan for å omstille hele deres økonomi til å bli sirkulær innen 2050.

Skal vi lykkes med en overgang til reell sirkulærøkonomi må det tilrettelegges for å avdekke og realisere det potensiale som ligger i tidligfasene og mellom de etablerte sektorene og bransjene. Dette fordrer økte fokus på design, innovasjon, tverrfaglige muliggjørende teknologier, IT og forretningsmodeller. Å utvikle et norsk marked for sirkulær økonomi handler om å sette grunnleggende samfunnsbehov i senter, designe alle produkter og tjenester etter sirkulære designprinsipper, holde produkter og materialer i kretsløp så lenge som mulig, og redusere og å ta i bruk restmaterialer og avfallsprodukter som nye ressurser i nye verdikjeder. Verdiskapning finnes på tvers av siloer, sektorer og samfunnsarenaer.

Norge er kun 2,4% sirkulært – skal vi bli bedre må vi bevege oss langt opp i ressurspyramiden

Elektrobransjen er blant de beste bransjene når det kommer til gjenvinning av egne produkter og materialer. Men vi ønsker å bli enda bedre. For oss er ikke gjenvinning nok, vi ønsker også å legge til rette for ombruk og gjenbruk og ikke minst redusert ressursuttak. Vår bransje er helt avhengig av kritiske ressurser som gull, sølv og kobber. Det var noe av årsaken til at vi deltok i arbeidet med [Circularity Gap Report Norway](#) som kartla de totale materialstrømmene. Analysen viste at Norge kun er 2,4% sirkulært og at vi har et betydelig potensial knyttet til å redusere ressursuttaket samt forhindre at vi skaper avfall som går til forbrenning og deponi.

	Business Models		Product Implication
Premier League	<ul style="list-style-type: none"> • Experience-based 	Eliminate	<ul style="list-style-type: none"> • Eliminate • Dematerialisation
The Championship	<ul style="list-style-type: none"> • Service-based • Lease models • Access over ownership • P2P / Collaborative Cons. • Sharing • Secondary markets • Reverse logistics • Insurance 	Product Defocus Maximise Utilisation Extend Product Life Reuse / secondary market	<ul style="list-style-type: none"> • Product as gateway to service • Durability • Modularity • Upgradeability • Repairability • Usage tracking
First Division	<ul style="list-style-type: none"> • Remanufacture • Urban mining 	Upcycle Downcycle Recycle	<ul style="list-style-type: none"> • Design for disassembly
Second Division	<ul style="list-style-type: none"> • Material segregation 	Energy from Waste Landfill	<ul style="list-style-type: none"> • Detoxification • Biodegradeable

Dette reflekterer også de viktige prinsipper som ligger til grunn for utvikling av en sirkulær økonomi. I dag er det imidlertid en utfordring at insentivene fra myndighetene ikke legger til rette for dette. Tvert imot er det mest lønnsomme i de fleste tilfeller verken gjenvinning, ombruk eller gjenbruk. Det mest lønnsomme er forbrenning. Det er også, som utslippene fra blant annet Klemetsrud stadig minner oss om, det mest forurensende. Her går dessverre utviklingen i feil retning.

Det bør gjennomføres flere materialstrømsanalyser for de næringene som har størst potensiale

Potensialstudien peker på bygg- og anleggsbransjen som den bransjen som har størst potensiale innen sirkulærøkonomi. Vår anbefaling er at dette potensiale kartlegges ytterligere ved at det gjennomføres en egen materialstrømsanalyse (Circularity Gap Report) for denne næringen og deretter tilsvarende analyse

for de andre næringene med størst potensiale. Dette vil komplettere kompetansegrunnlaget og gi et enda bedre bilde for å se på sammenhengene og potensiale mellom de ulike sektorene.

Vi må sette oss høye mål dersom vi skal bli et foregangsland innen sirkulærøkonomi

Norges Regjering ønsker å være et foregangsland på grønn sirkulær økonomi. EU har lagt fram et omfattende løp for systemomlegging, og de ledende landene er allerede godt i gang. Norge er fortsatt utenfor dette første europeiske satsnings-heatet. Resten av EU har flyttet fokus fra deponi og forbrenning til fordel for satsninger som skal få ned både ressursuttak og avfallsmengder. Her må Norge vise politisk mot til å ta den nødvendige omstillingen fra å konkurrere i lineære grener som er gått ut på dato. Det hjelper lite at vi øker avfallsmengdene og vil bli verdensmestre i forbrenning og deponi så lenge resten av EU legger om sin økonomi til å bli ekte sirkulær og reduserer sine avfallsmengden

Hvis Norge skal bli ledende land, må den norske strategien for sirkulærøkonomi strekke seg like langt, om ikke lenger enn det EU legger opp til. Det er mye godt materiale og analyse i potensialstudien. Ankepunktet er dog at innsikten er gjort i tradisjonelle råstofforienterte bransjer, med lite fokus på systemiske sammenhenger som skaper verdier og synergier mellom siloer og sektorer i Norge.

Ved å møte EUs mål gjennom helhetlig sirkulær tilnærming og politisk vilje til omstilling ser vi frem til en ambisiøs nasjonal strategi for sirkulærøkonomi.

Mvh

Frank Jaegtnes

Administrerende direktør

frank@efo.no – 920 45 716